

KOTO GRE V KORAK Z EVROPO

Pred dnevi je tovarno Koto, ki je trgovsko in proizvodno podjetje za široko porabo usnjenih izdelkov in živalskih surovin, obiskala delegacija Združenja madžarskih kafilerij - Atev. V tovarni Koto v Zalogu pri Ljubljani so se seznanili z urejenostjo na področju zbiranja in predelave klavniških odpadkov in poginulih živali v Sloveniji. Zanimala jih je tudi veljavna slovenska zakonodaja, ki ureja to področje in tehnologija predelave, vključno z organizacijo zbiranja organskih odpadkov. Koto je namreč edini in največji tovrstni obrat odprtega tipa v Sloveniji.

Generalni direktor Kota Miro Sotlar je pomen Kota za slovensko kmetijstvo označil kot tovarno beljakovinskih koncentratov, ki je v reprodukcijski verigi nujno potrebna zaradi same proizvodnje in zaradi mesno-predelovalne industrije. Zato se v Kotu zavedajo dejstva, da moramo to tovarno tehnološko in ekološko dobro vzdrževati, kajti take zahteve so vedno večje s strani okolice, v kateri tovarna obratuje in temu morajo podpreti vsa strokovna in organizacijska prizadevanja.

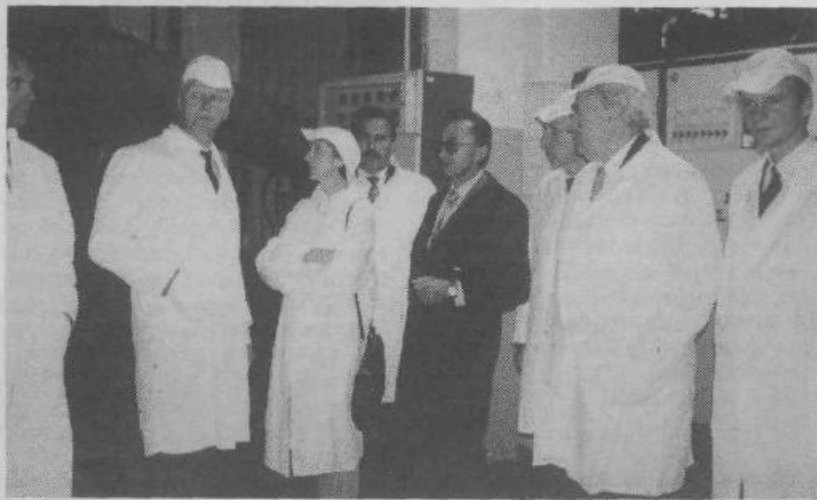
Proizvodni program Kota bi lahko razdelili na dve področji: področje surovin in gotovih izdelkov. Na področju surovin imajo tovarno, v kateri predelujejo odpadke iz mesno-predelovalne industrije. (tudi predelava surovin kož in predelovanje določenih izdelkov za mesno-predelovalno industrijo), medtem ko na drugem področju skrbijo za prodajo gotovih izdelkov, ki jih prav tako proizvajajo v svojih tovarnah. To so izdelki iz usnja, usnjena galanterija, usnjena konfekcija.

V celotnem kolektivu je zaposlenih 390 ljudi. Zaposleni skrbijo za organizacijo proizvodnje in prodajo. Proizvodni program je izredno širok, saj imajo svoja podjetja tudi v Beogradu, Zagrebu, Moskvi, Berlinu, hkrati pa so tudi soustanovitelj Costella v Zugu v Švici, Costella v Zagrebu, Costella v Banjaluki, Costella Sarajevo, Costella Skopje, Lesco v Münchenu, Koto export-importa Berlin, Koto-Nec v Ljubljani, Eura v Ljubljani in Inde na Vranskem. S predstavniki v Moskvi zagotavljajo internacionalno poslovanje podjetja Koto in to jim povečuje moč in omogoča lažji pristop na tuja tržišča.

Med nedavnim obiskom so se z madžarskimi kolegi pogovarjali o približevanju predpisov evropskim merilom. Medtem, ko je v letošnjem letu v Kotu 25 odstotkov manj zaposlenih kot jih je bilo lani in ob dejstvu, da so ob polletju imeli 2 milijardi tolarjev prihodka, kar je tri krat več kot v enakem lanskem obdobju, so na Madžarskem v podobnih tovarnah na nekoliko nižji ravni kot v Kotu. Tod so razvili tudi uspešen sistem napredovanja zaposlenih.

Pomočnik generalnega direktorja, Marko Skodlar je povedal, da je količina predlaganih organskih odpadkov v letošnjem letu presegla že 30 tisoč ton. Na dan v dveh izmenah predelajo 160 ton odpadkov. Lani so jih skupaj

predelali nekaj manj kot 50 tisoč ton, letošnja obremenitev je zaradi zmanj-



Madžarski gostje med ogledom KOTA v Zalogu (Foto: Janez Zajc)

šanja števila izmen, nekoliko manjša oziroma na lanski ravni.

V Kotu niso zadovoljni z odnosom predelovalcev do pridelovalcev.

»Prav gotovo bi morali na tem področju spremeniti veljavno zakonodajo, pomembno in pohvalno pa je, da delamo, kar delamo. Dejstvo je, da vsak dan pobereimo organske odpadke na 61 odkupnih mestih in to brezplačno, saj so obveznosti na naši strani. To pomeni, da bi se morali problema odpadkov zavedati tudi sami predelovalci in zato sami prispevati k tej koristni reciklaži in uporabi v živinorejskem ciklusu. Ni še jasno koliko in kaj bi morali prispevati, natančnih izračunov še nismo pripravili. Izdelka - mesno-kostna moka in tehnična mast sta borzna artikla in cena se jima na evropskih borzah dnevno spreminja. V minulih letih smo zabeležili drastičen padec in v smislu teh cen bi morali postaviti tudi nove okvire poslovanja.« meni gospod Marko Skodlar.

Brez dvoma je proizvodnja v tovarni beljakovinskih koncentratov zelo zahtevna in s tem v zvezi draga, torej povezana z velikimi stroški. Samo po sebi se ponuja razmišljanje, da bi morala taka tovarna, ki obratuje v interesu vseh nas, najbrž pomagati tudi država. Še posebej zato, ker bo treba nekako rešiti problem zaradi 30 odstotkov povečanih zmogljivosti, ki so jih pred leti zgradili v skladu z zakonskimi predpisi za primer kužnih bolezni živali itn.

Tovarna se nikoli ne sme ustaviti

v nepravem trenutku. Ker je sama proizvodnja Kota na evropski ravni, bodo morali še zakonodajo prilagoditi evropskim merilom. Zaenkrat jim je z njihovega zornega kota to uspevalo, čaka jih še lastninjenje, prav gotovo pa nadaljnega razvoja in vlaganj brez pomoči države oziroma davčnih olajšav, ne bodo zmogli.

MILAN SKLEDAR

● Pogovor z v. d. direktorja republiške veterinarske uprave, ANDREJEM LENIČEM

● Gospod Andrej Lenič, kakšna sta upravljalski in strokovni nadzor nad tovarno beljakovinskih koncentratov?

Upravljalni nadzor izvaja edino ministrstvo za kmetijstvo, strokovni nadzor pa veterinarska služba, in sicer prek veterinarske inšpekcije kot upravnega in inšpekcijskega organa in prek veterinarskih zavodov kot operativnih organov veterinarske službe.

● Kako pa iz ekološkega zornega kota gledate na tovarno Koto?

V tem trenutku je to najbrž edina ekološka tovarna v Sloveniji, ki ima za svoj nadaljnji razvoj pomembne in drobne korake, ki temeljijo na dolgotrajnih izkušnjah in na tem, da bi se s takimi drobnimi koraki še bolj približali, tako po strokovni kot kakovostni plati, Evropi.

● To pomeni, da ekološko ni sporna, tako kot je bila ali kot je večina drugih »sorodnih« tovarn?

Mislím, da so s kontrolo veterinarske službe in drugih inšpekcij, tako vodno-gospodarske kot sanitarne, tudi vse tiste zadeve, ki se prihajajo iz te tovarne, pod strogim nadzorom in za ekologijo ne predstavljajo nobene nevarnosti.

● Kakšno zakonodajo imamo na tem področju in kako bi lahko opredelili našo zakonodajo v odnosu do tovarne Koto, ki je bila zgrajena in ki naj bi delovala v skladu z evropskimi merili?

Zakonska regulativa, ki ureja to področje, je stara že deset let in več. Mislím pa, da je bila ta zakonska regulativa že takrat pripravljena na tako visoki ravni, da se lahko tovarna kosa tudi z drugimi evropskimi državami, tako po tehnološki plati kot tudi glede varstva okolja.

● Kako pa bi lahko pokomentirali dejstvo, da v Kotu trideset odstotkov proizvodnih zmogljivosti ni izkoriščenih?

V Sloveniji imamo dve kafileriji odprtega tipa, in sicer v Murski Soboti, kjer zdaj ne obratuje in tukaj. Pomembno je, da taki tovarni zagotovimo stalno delo in obratovanje. Kako bo država to zagotovila, je stvar drugih organov. Če lahko povem svoje strokovno mnenje, se bo morala država v prihodnje zavedati, da mora imeti pristojnosti in pregled nad poslovanjem take tovarne kot je Koto.

● Kako bi lahko pokomentirali predlog o tako imenovanem ekološkem davku, ki naj bi ga, kot predlagajo v Kotu, plačali vsi proizvajalci odpadkov?

Če se bodo ekonomske zadeve še zaostrovale in če je drugod po Evropi to področje urejeno, bi morali tudi pri nas izboljšati in spremeniti odnos do organskih odpadkov.

MILAN SKLEDAR

OBČINSKI ZEMLJIŠKI SKLAD?

Med občino Moste-Polje in mestnim skladom stavbnih zemljišč se je razvnela prava bitka. Tako je občinski izvršni svet nedavno pripravil tiskovno konferenco o razmerah v skladu, kakor tudi kot odgovor na pismo Vladimirja Vrbovška, vodje službe sklada. Občinski izvršni svet je prepričan, da se Vrbovšek izogiba vzrokom za nastale razmere v mestnem skladu stavbnih zemljišč in s tem zavaja javnost. Zato je IS sklical tiskovno konferenco, na katero je povabil tudi predstavnike sklada na javno soočenje, vendar pa ti niso prišli.

Sekretarka za urbanizem in varstvo okolja Marjana Erjavec-Hauptman je o Vrbovškovem pisanju na račun občine Moste-Polje dejala, da je to sprenevedanje brez primere, saj so ga stalno opozarjali na še neuresničene naloge v občini. Dejala je, da Vrbovšek v sklepih občinskega izvršnega sveta (o tem, da bo občina zadržala del denarja za uresničitev občinskih nalog, kar je občinska skupščina tudi podprla) išče nezakonitosti, vendar mora izvršni svet izredno ukrepati, saj razmere v mestnem skladu niso normalne in narekujejo takšno ravnanje. Poudarila je, da Vrbovšek ne govori o vzrokih, ki so botrovali odločitvi občinskega izvršnega sveta (in kasneje skupščine), da bo zadržal vsa sredstva, ki se zbirajo iz prispevkov tistih, ki vlagajo v pripravo in opremljanje stavbnega zemljišča. To pa je zelo nizka stopnja nalog, ki bi jih moral sklad letos izpolniti v občini Moste-Polje. Tako je mestni sklad potisnil izvršni svet v kot, saj bo v predstavljenih letnih letonjih gradbene sezone težko uresničiti naloge, ki so jih potrdili občinski poslanci. Pojasnila je, da sklad v tako kratkem času teh nalog ni sposoben uresničiti. V Mostah pa so že vse pripravili za izvedbo nekaterih načrtov. S pooblastilom skupščine bo izvršni svet skušal ublažiti posledice nedela mestnega sklada in uresničiti vsaj del nalog občinskega razvojnega programa.

● Legalnost sklada je vprašljiva

Sekretarka za občo upravo in razvoj krajevnih skupnosti Vesna Mišič je dejala, da osnovni akti, na podlagi katerih deluje mestni sklad stavbnih zemljišč, opredeljujejo mandat upravnega odbora za dve leti, z možnostjo, da so njegovi člani lahko ponovno izvoljeni. Vendar pa mestna skupščina sedanjemu upravnemu odboru mandata ni podaljšala, kar pomeni, da njegovi člani delujejo brez pooblastil. Verjetno pa bo moral SDK preveriti, če delujejo tudi zakonito. Ker mestna skupščina ne zaseda, bi se moral upravni odbor obrniti na skupščino ljubljanskih občin in se z njimi dogovoriti, kaj bo sklad delal in komu bo odgovarjal. Čeprav je upravni odbor odgovoren mestni skupščini, bi v sedanjih izrednih razmerah v dogovoru z občinami lažje prebrodil težave. Tako pa mestna skupščina ni potrdila programa nalog in finančnega programa sklada, sklad pa skupščini o svojem delu ne poroča.

Poudarila je, da se v prihodnjih nekaj letih ne bo začela nobena gradnja stanovanj, ker sklad za to ni pripravil zemljišč. Dodala je še, da je sklad že pobral tretjo akontacijo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča (približno 700 milijonov tolarjev). Letos je bila vrednost točke že dvakrat povišana, o čemer bi lahko odločila le mestna skupščina, a je to storil mestni izvršni svet kar na svojo pest.

● Nekoč je bilo drugače

Vendar pa ni bilo vedno tako. Drugače je bilo, ko je še deloval zemljiški sklad občine Moste-Polje. Ta je imel vsako leto pozitivno razliko med prihodki in odhodki. Sprejete naloge je leta 1984 uresničil 106-odstotno, leta 1985 117-odstotno in 1986. leta 100-odstotno. Leta 1987 so ljubljanske občine ustanovile sklad stavbnih zemljišč. Prvo leto delovanja tega sklada je bila razlika med prihodki in odhodki na območju občine Moste-Polje še pozitivna, izvedba programa pa 99-odstotna. Vsa naslednja leta je bila razlika med prihodki in odhodki negativna in se je vsako leto sama še povečevala. Leta 1988 je bilo v občini uresničenih 78 odstotkov programa sklada, 1990. leta 34 odstotkov in lani 32 odstotkov.

Predvsem je treba pojasniti nekaj. Vse pisanje in prerekanje okoli sklada stavbnih zemljišč ni le prepričevanje med uradniki z različnih ravni državne uprave. Preprosto povedano, gre za ogromne količine denarja. Zato se upravičeno postavlja vprašanje, koliko občani sklada pošljejo denarja in kaj za to dobijo.



Cesta, ki se nenadoma konča, ker mestni sklad stavbnih zemljišč še ni odkupil nekaj parcel. (Slika: Zdenko Matoz)

LABIRINT VRAČANJA PREMOŽENJA

(nadaljevanje s 1. strani)

postopke kar se da zavleči. Tudi na drugi strani upravičenci v vlogah prikazujejo le tista dejstva, ki so njim v korist, ostala pa zamolčijo, denimo, da je zemljo družbenemu posvstvu prodal za tako in tako ceno, oziroma zanjo pri arondacijah dobil nadomestno. Vse to morajo občinske komisije, natančneje rečeno, občinski strokovni delavci nepristransko preveriti, za kar si na različne načine poiskati potrebno dokumentacijo. Pri tem se srečujejo z nemogočim pravnim stanjem. Tako je na primer v zakonu o denacionalizaciji določeno, da se bo vrednost podjetij ugotavljala s predpisi, ki bodo sledili zakonu o lastninjenju! Kako je s tem, pa vsi vemo. Na dnevni red parlamenta prihaja šele ta mesec, torej vsaj eno leto dni pozneje od sprejema denacionalizacijskega zakona.

Treba je reči, da se ljudje različno odzivajo na včasih kar nepremostljive težave, ki jih delijo od vrnitve njihovega premoženja. Eni razumejo, da so dokumentacije pomanjkljive, in da traja precej časa preden se primer osvetli, da se lahko izda odločba. Drugi - zlasti pravni nasledniki razlaščenecov - so bolj nestrpni in hočejo takoj dobiti, kar jim po njihovem

mnenju pripada, papirje pa naj išče država, pravijo.

Z dobro voljo se da marsikatero oviro in težavo preskočiti na zadovoljstvo vseh strank. Toda tu je še ena stvar, ki so se ji avtorji zakona elegantno izognili: stroški. Načeloma je stvar jasna: stroške podobno kot v splošnem upravnem postopku nosi tisti, ki izgubi. Toda, kdo je tisti, ki je v teh denacionalizacijskih postopkih uspel? Strokovne analize posameznih primerov, cenilci, izvedenci in drugi pa niso poceni. Računi za posamezne storitve gredo neredno v tisoč mark. Kdo naj jih plača? Občina je glede na finančne zmožnosti tej komisiji namenila nekaj proračunskega denarja, toda kaj, ko so cene naštetih storitev daleč nad to številko. Upanje nekaterih, da bodo v občinske komisije pritegnili potrebne strokovnjake, ki bodo delali zastoj se je razumljivo razblinilo že ob prvih poskusih.

Rok za vlaganje zahtev za vrnitev odvzetega premoženja se bo iztekel 7. julija prihodnje leto. Glede na težavnost nalog je časa odločno premalo in najbrž ne bi bilo odveč pritisniti na poslance, da rok podaljšajo, hkrati pa odpravijo vsaj tiste nelegalnosti v zakonu, ki poti denacionalizacije podaljšujejo v nedogled.

JANEZ MLINAR

ZDENKO MATOZ